

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEMREPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce **P. Č.**, proti žalované **České advokátní komoře**, se sídlem Praha 1, Národní 16, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 11. 2012, č. j. 9 A 138/2012 - 100,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Žalované **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Žalobou ze dne 4. 3. 2010, podanou u Krajského soudu v Brně, se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 12. 2. 2010, č. j. 266/10, kterým mu byl podle § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o advokacii“ k poskytnutí právní služby určen advokát Mgr. Jan Ludvík. Krajský soud postoupil svým usnesením ze dne 22. 4. 2010, č. j. 30 A 22/2010 – 8, tuto věc Městskému soudu v Praze, jako soudu místně příslušnému k jejímu projednání a rozhodnutí. Výzvou ze dne 20. 9. 2012, č. j. 9 A 138/2012 – 95, stěžovateli prokazatelně doručenou dne 1. 10. 2012, vyzval městský soud žalobce k zaplacení soudního poplatku za podanou žalobu ve výši 2000 Kč, a to ve lhůtě sedmi dnů od doručení výzvy. Současně ho poučil o následcích nesplnění poplatkové povinnosti, nebude-li poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, jakož i o možnosti požádat o osvobození od soudních poplatků. Na tuto výzvu zareagoval žalobce

podáním ze dne 4. 10. 2012, v němž požádal soud o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku s tím, že „*nemá zbytné prostředky na poštovné či cestu do Prahy – od června 2012 nakládá s finančními prostředky ve výši cca deseti tisíc korun, v důsledku také nepřičetného chování ÚP ČR.*“ Vzhledem k tomu, že poplatek nebyl ve stanovené lhůtě zaplacen, městský soud řízení napadeným usnesením zastavil.

Městský soud v odůvodnění napadeného usnesení konstatoval, že žalobcova žádost ze dne 4. 10. 2012 nesporně není žádostí o osvobození od soudních poplatků, nýbrž je dle obsahu buď žádostí o posečkání s úhradou soudního poplatku na blíže nespecifikovanou dobu, ve smyslu § 156 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „daňový řád“), nebo žádostí o nezastavení řízení v důsledku nezaplacení soudního poplatku ve stanovené lhůtě, dle § 9 odst. 4 písm. c) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“). Vzhledem k tomu, že úprava posečkání s úhradou poplatků je aplikovatelná pouze v případech uvedených v § 4 odst. 1 písm. e) – i) zákona o soudních poplatcích a stěžovatel žádá o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku, jenž je splatný podáním žaloby [§ 4 odst. 1 písm. a) tohoto zákona], nemůže být tato žádost žalobce posuzována jako žádost o posečkání s úhradou soudního poplatku, nýbrž pouze jako žádost dle ustanovení § 9 odst. 4 písm. c) uvedeného zákona. Městský soud pak posuzoval naplnění zákonných podmínek pro nezastavení řízení a shledal, že u žalobce tyto podmínky splněny nejsou. Žalobce soudu nesdělil žádné okolnosti, které by osvědčovaly nebezpečí prodlení, v jehož důsledku by mu mohla vzniknout újma, ani nespecifikoval, v čem takové nebezpečí spatřuje a jaká újma by mu mohla vzniknout. Soud přihlédl i k tomu, že žalobce neuvedl, na jakou dobu žádá lhůtu prodloužit. Vzhledem k vědomosti soudu o majetkových poměrech žalobce, i o počtu sporů, který vede, má soud za to, že by žalobce nemohl soudní poplatek v dohledné době zaplatit. Městský soud dále pouze poznamenal, že z úřední činnosti je mu též známo, že tento postup není u žalobce ojedinělým, ale stal se v poslední době jeho „*novou strategií*,“ poté, co městský soud přestal vyhovovat jeho žádostem o osvobození od soudních poplatků. Žalobcovo podání tak nebylo vyhodnoceno jako vážně míněná žádost, ale jako úkon, jímž se žalobce snaží natrvalo vyhnout zákonné poplatkové povinnosti s cílem domoci se věcného projednání žalob na náklady státu.

Dále městský soud uvedl, že i kdyby se hypoteticky žádostí zabýval, pro její posouzení je zásadní též skutečnost, že žaloba v této věci zjevně nemůže být úspěšná. Námitky žalobce proti napadenému rozhodnutí jsou ve své podstatě nesouhlasem s podmínkami, které pro poskytování bezplatných právních služeb určeným advokátem stanoví přímo zákon o advokacii. Žalobce v žalobě namítal, že žalovaná učinila obsahem rozhodnutí o určení advokáta některá obecná pravidla poskytování právních služeb stanovená zákonem; taková polemika však nemůže vést ke zrušení rozhodnutí. Jelikož žaloba zjevně nemůže být úspěšná, není zde důvod k vyhovění žalobcově žádosti, tedy, aby bylo pokračováno v řízení i bez zaplacení soudního poplatku.

Městský soud tak uzavřel, že vzhledem k tomu, že žalobce ani přes výzvu nezaplatil soudní poplatek ve stanovené lhůtě a podmínky pro postup dle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích nebyly v jeho případě splněny, muselo být řízení, v souladu s § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, zastaveno.

Usnesení městského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž explicitně neodkázal na žádný zákonný důvod podle § 103 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Z obsahu kasační stížnosti, i samotné povahy napadeného soudního rozhodnutí, je nicméně zřejmé, že stěžovatelem může být tvrzen toliko kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., který jako jediný dopadá na případy přezkumu rozhodnutí o zastavení řízení. Jak vyplývá z judikatury, pod tímto důvodem kasační stížnosti, v podobě nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení, se fakticky skrývají i další důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), c), d) s. ř. s. Z povahy věci je vyloučen jen důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je věcí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nezakládá proto nedostatek návrhu – viz například rozsudek zdejšího soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 – 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS (všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Stěžovatel městskému soudu předně vytýká, že mu k zaplacení soudního poplatku poskytl nepřiměřeně krátkou lhůtu, neboť má za to, že v právním a sociálním státě „*soudcovská lhůta musí být náramně dlouhá*“, dospěje-li soud ke zjištění, že žalobce nakládá s malými finančními prostředky, tedy, že je v hmotné nouzi, přičemž o stěžovatelových poměrech soud musí vědět. Tato soudcovská lhůta navíc nebyla určena dnem splatnosti, ale aktem vymáhání poplatku. Stěžovatel má dále za to, že tato nesplnitelná lhůta marně neuplynula, neboť požádal o její prodloužení, nikoliv o posečkání soudního poplatku, i když uznává, že procesní řád o prodloužení lhůty nehovoří. Namítá dále, že z jiných řízení plyne, že městský soud nerozlišuje mezi poplatkem za úkon a za návrh na zahájení řízení. Dále tvrdí, že soud má předložit zákon Ústavnímu soudu, přestože městský soud už dvacet let neodmítl aplikovat zákon pro jeho protiústavnost. Další námitky stěžovatele (11 – 14) se dle jejich obsahu netýkají této věci, neboť městský soud se nevyjadřoval takovým způsobem, který je v nich vyjádřen.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná; ze soudního spisu nicméně zjevně vyplývá absence dvou podmínek řízení. Především nebyl zaplacen soudní poplatek za kasační řízení [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona o soudních poplatcích a Položka 19 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu jmenovaného zákona] a stěžovatel též není zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Zdejší soud nicméně na těchto náležitostech pro specifičnost případu netrval, neboť stěžovatel se domáhá zrušení rozhodnutí, jímž bylo předmětné řízení zastaveno právě pro nezaplacení soudního poplatku (obdobně viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37).

Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání, za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Namítá-li stěžovatel, že stanovená lhůta sedmi dnů k zaplacení soudního poplatku je v jeho případě příliš krátká, nemůže s ním zdejší soud souhlasit. Předně je třeba zdůraznit, že se jedná o lhůtu dodatečnou – náhradní, neboť poplatek za žalobu byl splatný dnem jejího podání (4. 3. 2010). Pokud stěžovatel poplatek při podání žaloby neuhradil, byl soud povinen vyzvat ho ke splnění této povinnosti v náhradní lhůtě; v jejím rámci má účastník ještě možnost napravit své opomenutí a dodatečně soudní poplatek zaplatit. V daném případě však žádost o osvobození od soudních poplatků nebyla soudu vůbec doručena a poplatek zaplacen nebyl. Sedmidenní lhůta, určená pro dodatečné splnění poplatkové povinnosti, není natolik krátká, aby v ní stěžovatel nemohl podat žádost o osvobození od soudního poplatku; jde o jednoduchý procesní úkon, který je stěžovateli velmi dobře znám a také jej hojně využívá. Je třeba rovněž poukázat na to, že stěžovatel měl v daném případě k zaplacení soudního poplatku za žalobu (respektive k podání žádosti o osvobození) i po výzvě fakticky lhůtu přes jeden měsíc, neboť výzvu převzal dne 1. 10. 2012 a usnesení o zastavení řízení mu bylo doručeno až dne 5. 11. 2012. Zaplatit (či podat žádost o osvobození) přitom stěžovatel mohl právě ještě dne 5. 11. 2012, neboť platí, že pokud účastník řízení doručí krajskému (městskému) soudu žádost o osvobození od soudních poplatků nejpozději ve stejný den, kdy mu bylo doručeno usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, musí soud usnesení o zastavení řízení zrušit (k tomu viz rozsudek zdejšího soudu ze dne 10. 8. 2011, č. j. 1 As 74/2011 - 251, publikovaný pod č. 2410/2011 Sb. NSS). S ohledem na to, že poplatková povinnost vznikla již s podáním žaloby, měl stěžovatel na podání žádosti o osvobození od soudních poplatků celkově více než dva roky. Lhůta není nepřiměřeně krátká ani v důsledku toho, že stěžovatel disponoval pouze malými finančními prostředky, jak připomíná v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud nevidí rozumný důvod k tomu, aby méně majetným žalobcům byly obecně ukládány delší lhůty k zaplacení soudního poplatku, než žalobcům majetnějším. Ani z kasační stížnosti ostatně nevyplývá, že by jiná lhůta pro zaplacení soudního poplatku mohla něco změnit na stěžovatelově schopnosti soudní poplatek zaplatit. Nelze se tedy se stěžovatelem ztotožnit, že by lhůta mu poskytnutá byla příliš krátká, ani že by městský soud zastavil řízení o stěžovatelově žalobě předčasně.

Pokud stěžovatel uvádí, že z jiných rozhodnutí městského soudu vyplývá, že tento soud nerozlišuje mezi poplatkem za úkon a poplatkem za návrh na zahájení řízení, nelze než uvést, že předmětem přezkumu v rámci řízení o kasační stížnosti nebyla tato „jiná rozhodnutí“, nýbrž toliko shora označené napadené usnesení, z něhož je patrno, že městský soud poplatkovou povinnost v dané věci spojuje s návrhem na zahájení řízení, tedy žalobou ze dne 4. 3. 2010.

Stěžovateli nelze přisvědčit ani v tom, že měl městský soud předložit věc Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení části zákona pro rozpor s ústavním pořádkem. Stěžovatel nikterak blíže nekonkretizuje, v čem tento rozpor spatřuje, přičemž ani zdejší soud nedospěl k závěru, že ve věci bylo aplikováno ustanovení zákona, které by bylo protiústavní.

Dále stěžovatel namítal, že žádost, kterou žádal prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku, nebylo možné kvalifikovat jako žádost o posečkání poplatku; má za to,

že městský soud neoprávněně změnil její obsah a předmět. Rovněž tvrdí, že v důsledku jejího podání nemohlo dojít k marnému uplynutí lhůty.

K této námitce je třeba především zdůraznit, že městský soud vyhodnotil situaci zcela v souladu se zákonem, když stěžovatelovu žádost o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku podřadil pod ustanovení § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, tj. žádost o nezastavení řízení v důsledku nezaplacení soudního poplatku (nikoliv posečkání, jak se nesprávně domnívá stěžovatel). Městský soud správně dovodil, že tato žádost není žádostí o osvobození od soudních poplatků, neboť se v ní stěžovatel výslovně dovolával pouze prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku. Následně, zcela v souladu s právní úpravou a judikaturou zdejšího soudu, pak dospěl k závěru, že se nejedná ani o institut posečkání poplatku podle § 156 daňového řádu, neboť ten, ve vztahu k placení soudního poplatku za žalobu [§ 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích], nelze k dosažení stěžovatelem požadovaného odkladu placení soudního poplatku využít. Jak již judikoval zdejší soud například ve svém rozsudku ze dne 11. 7. 2012, č. j. 1 Ans 3/2012 – 34, *„[ž]ádost o posečkání úhrady soudního poplatku (...), není přípustná v případě poplatku splatného podáním návrhu [§ 4 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích], kdy zaplacení soudního poplatku je podmínkou pro to, aby řízení mohlo dále pokračovat. V těchto případech stanoví zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, jiný postup (§ 13 odst. 2): povinnost platit soudní poplatek může být na základě žádosti poplatníka za splnění podmínek vyjmenovaných v § 9 odst. 4 písm. c) citovaného zákona odložena až do rozhodnutí ve věci samé (§ 9 odst. 6 téhož zákona), případně může být této povinnosti poplatník zproštěn využitím institutu osvobození od soudního poplatku.“* K tomu lze ještě doplnit, že obecně platné pravidlo upravené v ustanovení § 55 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (ve spojení s § 64 s. ř. s.), ve kterém se stanoví, že *„[n]estanoví-li tento zákon lhůtu k provedení úkonu, určí ji, jestliže je to třeba, předseda senátu. Lhůtu, kterou určil, může předseda senátu též prodloužit,“* nelze ve vztahu k prodloužení lhůty pro zaplacení soudního poplatku, s ohledem na právní zásadu „*lex specialis derogat legi generali*“, aplikovat. Možnost *prodloužení lhůty* k zaplacení soudního poplatku je totiž upravena ve speciálním zákoně, kterým je zákon o soudních poplatcích, konkrétně jeho § 9 odst. 4 písm. c). Toto ustanovení upravuje možnost nezastavit řízení v důsledku nezaplacení soudního poplatku, a to až do rozhodnutí o věci samé (tj. fakticky umožňuje odklad poplatkové povinnosti) existuje-li *nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatníku mohla vzniknout újma, a poplatník ve lhůtě určené soudem ve výzvě podle odstavců 1 a 2 sdělí soudu okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit.* Zdejší soud tak po posouzení stěžovatelovy žádosti a v ní tvrzených skutečností dospěl ke stejnému závěru jako městský soud, tj. že podmínky tohoto ustanovení splněny nebyly, neboť stěžovatel soudu nesdělil žádnou hrozící újmu ani okolnosti, které ji dosvědčují. Městský soud tak rozhodl správně, pokud stěžovatelově žádosti nevyhověl.

Zcela v souladu se zákonem je i postup městského soudu, který o této žádosti nerozhodl samostatným negativním výrokem, neboť, jak již bylo zdejším soudem v minulosti judikováno, o této žádosti se rozhoduje pouze v případě, jsou-li splněny podmínky dle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, a to usnesením, které není třeba doručovat (v podrobnostech srov. rozsudek ze dne 19. 9. 2012, č. j. 2 As 79/2012 – 12).

Namítá-li konečně stěžovatel, že lhůta pro zaplacení poplatku v důsledku podání jeho žádosti marně neuplynula, ani v tom mu nelze dát zapravdu. Podáním této žádosti se stanovená lhůta nepřerušuje ani nestaví, neboť by to bylo v rozporu s logikou placení soudních poplatků ve správním soudnictví. Z ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích vyplývá, že poplatková povinnost vzniká *podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení*. Podle ustanovení § 9 odst. 1 tohoto zákona platí, že *nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví.* Ustanovení § 9 odst. 4 písm. c) citovaného zákona, upravující žádost o nezastavení řízení, výslovně stanoví, že poplatník musí rozhodné skutečnosti sdělit taktéž pouze ve lhůtě, která mu byla určena k zaplacení soudního poplatku. Stěžovatelova žádost o „*prodloužení lhůty*" tedy nemohla již nic změnit na tom, že lhůta k zaplacení soudního poplatku uplynula marně.

S ohledem na shora uvedené lze uzavřít, že městský soud nepochybil, pokud řízení o žalobě stěžovatele zastavil. Stěžovatel byl řádně vyzván k zaplacení soudního poplatku a byla mu stanovena přiměřená lhůta k jeho zaplacení; během této náhradní lhůty ovšem soudní poplatek nezaplatil a neučinil tak ani později, do doby, kdy bylo vydáno usnesení o zastavení řízení. Současně nedoložil, že by v jeho případě existoval podmínky pro postup dle ustanovení § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích. Na základě všech shora uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel byl v dané věci neúspěšný; právo na náhradu nákladů řízení mu proto nenáleží. Pokud jde o procesně úspěšného účastníka – žalovanou, v jejím případě nebylo zjištěno, že by jí v souvislosti s tímto řízením nějaké náklady vznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. února 2013

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu